

Страховання кредитних ризиків – це страхування ризику неплатежу і ризику настання відповідальності позичальника за неповернення кредиту, а також страхування відповідальності юридичної особи за непогашення кредиту. Говорячи про страхування, як про один із методів передачі ризику, необхідно відзначити, що не всі ризики підлягають страхуванню та чим більший обсяг ризику перекладається на страхову компанію, тим вищі витрати на оплату відповідного страхового полісу. Але при настанні страхового випадку кредитор отримує страхове відшкодування, яке повністю або частково покриває збитки кредитора [1, с. 67].

Отже, при здійсненні кредитування банк може діяти декількома способами: або прийняти кредитний ризик або намагатись знизити його. Зменшити кредитний ризик можна за допомогою внутрішніх і зовнішніх методів мінімізації, кожен з яких є раціональним та ефективним.

Тому для зниження ризику кредитування банківським установам необхідно здійснити всебічний аналіз ризику, знайти необхідні методи вимірювання та способи мінімізації для уникнення його негативного впливу на діяльність банку в цілому. Проте складність цього питання потребують майбутніх наукових пошуків шляхів мінімізації кредитного ризику.

Список використаних джерел:

1. Бобиль В. В. Становлення сучасної системи ризик-менеджменту в кредитних установах / В. В. Бобиль // Банківська справа. – 2007. – № 3. – С. 65–76.
2. Верхуша Н. П. Методи мінімізації кредитного ризику банку / Н. П. Верхуша // Вісник Української академії банківської справи: науково-практичний журнал. – 2010. – Вип. № 2(29). – С. 23.
3. Єлейко І. В. Особливості мінімізації кредитного ризику банківської установи / І. В. Єлейко, О. В. Сідак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 21. – С. 150-158.
4. Єпіфанов А. О. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання: монографія / А. О. Єпіфанов, Н. А. Дехтяр, Т. М. Мельник, І. О. Школьник та ін. / за ред. А. О. Єпіфанов. – Суми: УАБС НБУ, 2007. – 286 с.
5. Лінтур І. В. Шляхи зниження кредитних ризиків як напрям мінімізації їх негативних впливів / І. В. Лінтур, Х. М. Ковач // Науковий вісник Ужгородського університету. – 2014. – Випуск 2(43). – С. 170-172.
6. Пернарівський О. В. Моделювання ризику в кредитній політиці комерційного банку: дис. ... канд. екон. наук / О. В. Пернарівський // – Київ: КНЕУ, 1999. – 16 с.

Кривенцова А.М.

аспірант,

Київський університет ринкових відносин

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

Нестійкі економічні процеси, які на даний час відбуваються в Україні і мінливість середовища, в якому перебувають страховики, примушують

страхові компанії безперервно прилаштовуватися до певних перемін шляхом пошуку сучасних прийомів утримання і удосконалення бізнесу, результативного використання перспектив зростання, введення новітніх механізмів управління фінансовим становищем страхової компанії. У своїй діяльності страхові компанії беруть участь у різних видах фінансових відносин з державою, іншими господарюючими суб'єктами та громадськістю, пов'язані з формуванням і використанням централізованих та децентралізованих фінансових фондів. У цьому випадку фінансові відносини господарюючих суб'єктів стосуються не тільки грошового розрахунку, але й інших матеріальних та нематеріальних активів у вартісному вираженні, а також економічних результатів і їх детермінант (доходи, витрати, обов'язкові платежі і т.д.), що в кінцевому рахунку, впливає на їх фінансовий стан.

Суть поняття фінансового стану страхових компаній досліджували такі вчені як Бутиріна В. М. [1], Журавльова О. Є. [9], Землячова О. А. [2], Іванюк І. С. [3], Кравченко В. О. [4], Орланюк-Малицька Л. А. [5; 6], Пруд Р. Я. [8], Шакура О. О. [9] та інші.

У сучасних умовах здійснення господарської діяльності підприємств фінансовий стан є ключовою характеристикою діяльності, його оцінка – це запорука успіху підприємств.

Страхові компанії є специфічними суб'єктами, які концентрують на собі майнові інтереси страхувальників (фізичних і юридичних осіб). У зв'язку з цим найважливішою метою діяльності страхової компанії є досягнення та підтримка її стійкого фінансового стану, який характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання капіталу страховика [4, с. 85].

Фінансовий стан страхової компанії характеризується показниками, які описують її здатність до розвитку і успішної роботи в конкурентному ринковому середовищі, а саме в оперативних і стратегічних аспектах.

Фінансовий стан страхової компанії як комплексне поняття, що є наслідком взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин компанії, визначається сукупністю господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів. Тому під фінансовим станом компанії розуміють її спроможність фінансувати свою діяльність. Оптимізація фінансового стану є однією з умов успішного розвитку компанії у майбутньому, а погіршення фінансового стану свідчить про загрозу її можливого банкрутства [2, с. 55].

Найважливішою характеристикою фінансового стану страховика є її фінансова надійність для страхувальників.

Фінансова надійність страховика – це економічна категорія, що характеризує такий стан його фінансових ресурсів, їх розподілу і використання, за якого страхова компанія залишається платоспроможною і здатною своєчасно й у повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками в умовах негативного впливу зовнішніх чинників, спричинених зміною параметрів середовища, в якому вона перебуває, і/або внутрішніх чинників, викликаних реалізацією одного або низки ризиків страховика [3, с. 25].

Орланюк-Малицька Л. А. вважає, що фінансова надійність страхової діяльності – це відповідність кількості та якості ресурсів величині та структурі прийнятого страхового ризику, що, водночас, означає можливість виконання зобов'язань страховика перед страхувальниками [5, с. 68].

З урахуванням ролі, цілей і стратегії функціонування страховика в системі комерційного страхування фінансову надійність страхової компанії слід трактувати як стан фінансових ресурсів, за якого страховик: здатний своєчасно виконувати всі взяті зобов'язання протягом всього терміну дії укладених договорів (тобто бути платоспроможним); має задовільні показники діяльності (коефіцієнти фінансової надійності повинні перевищувати нормативні значення); сприятливо реагує на зміну зовнішніх і внутрішніх чинників фінансового стану (тобто є фінансово стійким). Отже, фінансова стійкість страховика і платоспроможність є частковими виявами фінансової надійності страхової компанії [9, с. 272].

За Пруцом Р. Я., фінансова стійкість страховика – це економічна категорія, що характеризує такий стан його фінансових ресурсів, їхнього розподілу й використання, за якого страхова компанія є платоспроможною і здатною своєчасно й у повному обсязі виконати свої фінансові зобов'язання перед страхувальниками в умовах негативного впливу зовнішніх чинників, спричинених зміною параметрів середовища [8, с. 590].

Деякі сучасні науковці підходять до фінансової стійкості страховика через фінансову стійкість страхових операцій, і визначають її як постійне балансування або перевищення доходів над витратами по страховому грошовому фонду, що формується зі сплачуваних страхувальниками страхових премій. Тобто для забезпечення фінансової стійкості необхідним є наявність позитивного грошового потоку по операційній (страховій) діяльності. Таке твердження можна вважати справедливим, якщо брати до уваги будь-якого іншого суб'єкта підприємництва крім страхової компанії, адже позитивний грошовий потік здатний забезпечити безперервність діяльності підприємства. У випадку із страховою компанією, тільки самого перевищення доходів над витратами не достатньо. Тому, необхідно також використовувати певні механізми зменшення ризику такі, як співстрахування та перестрахування [6, с. 32].

Рівень фінансової стійкості страхової компанії визначається тим, наскільки вона може протистояти несприятливому впливу різних чинників. З метою підвищення ефективності прийняття управлінських рішень щодо забезпечення фінансової стійкості страхових компаній відносимо чинники, які поділяються на дві основні групи: екзогенні та ендогенні. При цьому у кожній з груп виділено декілька підгруп. Так, екзогенні чинники поділено на економічні, соціальні, психологічні та екологічні, а ендогенні чинники поділено на фінансові, управлінські та загальні [10, с. 173]. Ринок страхових послуг залишається найбільш капіталізованим серед інших небанківських фінансових ринків. За 2014 рік, фінансовий стан страхових компаній суттєво погіршився, зокрема частка валових страхових премій у відношенні до ВВП становила 1,7%, що на 0,3 в.п. менше в порівнянні з 2013 роком; частка чистих страхових премій у відношенні до ВВП за 2014 рік становила 1,2%, що

на 0,3 в.п. менше в порівнянні з відповідним показником 2013 року. У порівнянні з 2013 роком на 1 894,6 млн. грн. (6,6%) зменшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій зменшився на 2 958,6 млн. грн. (13,7%) [7].

Фінансовий стан страхової компанії, на нашу думку, може визначатись, як стан активів, грошових коштів та капіталу компанії, що характеризується платоспроможністю роботи компанії (можливістю розрахуватись за борговими зобов'язаннями), ліквідністю роботи (можливістю переводу активів компанії у готівковий ресурс), рівня капіталізації компанії, її ділової активності, прибутковості та рентабельності діяльності (отримання прибутку) та відповідного рівня імовірності банкрутства.

Можна визначити таких чотири фінансових стани страхових організацій: стійкий – характеризується нормальним рівнем платоспроможності, достатнім рівнем ліквідності, відсутністю відхилень фактичних показників фінансової діяльності від нормативних; нестійкий – непостійність надходжень, зменшення загального рівня платоспроможності при збереженні поточної платоспроможності, недотримання нормативних вимог, низька ліквідність, не досягається оптимальність страхового портфеля; пороговий – відсутність платоспроможності, збитковість, діяльність потребує реструктуризації, оптимальність страхового портфеля не досягається; банкрутство – відсутність фінансової стійкості, діяльність страховика оцінюється за показниками минулих періодів без аналізу можливих ризиків у майбутньому, і це не може бути об'єктивною характеристикою його стійкості [1, с. 24].

Таблиця 1

Градація рівнів фінансового стану страхових компаній*

№ пп	Фінансовий стан	Платоспроможність ¹	Ліквідність ²	Імовірність банкрутства ³
1.	Стійкий	0,7-0,8	< 0,2	>2,91 і вище
2.	Нестійкий	>0,59<0,69	>0,2<0,35	>2,71<2,90
3.	Пороговий	>0,49<0,58	>0,35<0,39	>1,81<2,70
4.	Банкрутство	<0,48	>0,39	<1,80

Примітки: 1 – Коефіцієнт швидкої ліквідності; 2 – коефіцієнт абсолютної ліквідності; 3 – імовірність банкрутства за моделлю Ф. Альтмана (F. Altman)

*власна розробка автора

Отже, фінансовий стан страхової компанії є комплексним поняттям, яке розкриває особливості взаємозв'язків системи виробничих та господарських чинників, і може визначатися порядком фінансових та інших показників, які віддзеркалюють наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів. Наукова новизна дослідження полягає у напрацюванні власного трактування сутності поняття «фінансовий стан страхової компанії» та розкриття складових фінансового стану страхової компанії.

Список використаних джерел:

1. Бутиріна В. М. Концептуальні основи фінансової стійкості страхових організацій / В. М. Бутиріна // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. – 2013. – № 1. – С. 20-26.
2. Землячова О. А. Оцінка фінансового стану страховика та шляхи його поліпшення / О. А. Землячова // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2014. – № 2. – С. 54-66.
3. Іванюк І. С. Теоретичні підходи до визначення категорії «фінансова стійкість страхової компанії» / І. С. Іванюк, Д. С. Маруженко // Фінанси України: журнал. – 2006. – № 11. – С. 89.
4. Кравченко В. О. Розвиток методів аналізу платоспроможності страховика як складової фінансової безпеки страхової компанії / В. О. Кравченко // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу, – 2013. – № 1(21). – С. 85-89.
5. Орланюк-Малицька Л. А. О понятиях и факторах финансовой устойчивости страховых компаний / Л. А. Орланюк-Малицкая // Вестник финансовой академии. – 1998. – № 1. – С. 67-72.
6. Орланюк-Малицкая Л. А. Платежеспособность страховой организации / Л. А. Орланюк-Малицкая. – М.: Анкил, – 1994. – 152 с.
7. Підсумки діяльності страхових компаній за 2014 рік <http://forinsurer.com/files/file00552.pdf>
8. Пруц Р. Я. Визначення факторів фінансової стійкості страхової компанії / Р. Я. Пруц // 69-та студентська науково-технічна конференція: секція «Економіка і менеджмент»: збірник тез доповідей / Національний університет «Львівська політехніка». – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 589-591.
9. Шакура О. О. Дослідження сутності фінансової надійності страховика в умовах розвитку системи комерційного страхування в Україні / О. О. Шакура // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.15. – С. 270-277.
9. Zhuravlova O. Y. Methodical approaches to assessment of financial stability of insurance companies / O. Y. Zhuravlova // Actual problems of economics. Scientific economic journal (SciVers Scopus, Index Copernicus, EBSCOhost, Ulrich's Periodicals Directory). – 2013. – № 9(147). – Pp. 171 – 175.

Нечитайло О.В.

студентка;

Громова А.Є.

асистент,

*Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету*

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ЗМІНИ ПОДАТКОВОЇ СТАВКИ ПДВ В УКРАЇНІ

Провідна роль у забезпеченні виконання державою функцій щодо регулювання економічних процесів належить податкам. Податки є невід'ємною частиною господарства держави як історичної форми задоволення колективних потреб. Це найважливіше джерело формування доходів держави, які, в свою чергу, використовуються на вирішення економічних, соціальних, оборонних завдань, на розвиток освіти, науки,